

GOEDE MOED

Tim Hofman bij Meulenhoff:

Gedichten van de broer van Roos

Grappig jammer

Goede moed

 @debroervanroos

 @debroervanroos

meulenhoff.nl

Tim Hofman

GOEDE MOED

Pleidooi voor een minder bang bestaan

MEULENHOF

ISBN 978-90-290-9312-5

ISBN 978-94-023-2318-4 (e-book)

ISBN 978-90-528-6706-9 (audio)

NUR 320

Omslagontwerp: Jasper Steenhuis

Auteursfoto: Bete van Meeuwen

Zetwerk: Pier Post

© 2024 Tim Hofman en Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

De uitgever heeft ernaar gestreefd alle rechten van derden te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen contact opnemen met Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

*'When I choose to see the good side of things, I'm not being naive.
This is how I fight.'*

– Waymond Wang in *Everything Everywhere All at Once*

INHOUD

Inleiding	ii
-----------	----

I - JIJ EN IK

1	Over die keer dat John de Mol langskwam <i>Voorbij de angst voor falen</i>	17
2	Hoe we onszelf voorliegen over kwetsbaarheid <i>Voorbij de angst om jezelf bloot te geven</i>	27
3	Ik word niet jouw man <i>Voorbij de angst voor verlating</i>	33
4	Persoonlijke groei als ziektekiem <i>Voorbij de angst voor stilstand</i>	41
5	Alle kankers tegelijk <i>Voorbij de angst voor controleverlies</i>	49

II - WIJ

- 6 Liever een veilig kind dan een heilig boek 59
Voorbij de angst om vrijheid in te leveren
- 7 Tim Hofman is een seksist 67
Voorbij de angst voor zelfcorrectie
- 8 Waar houdt het óp? 81
Voorbij de angst voor vooruitgang
- 9 Leve het woke-spoek 89
Voorbij de angst voor het geluid van de minderheid
- 10 Tijd voor het einde van onze gezelligheidscultus 103
Voorbij de angst om een ander te corrigeren
- 11 De vloek van het macho-masochisme 115
Voorbij de angst voor het feminiene
- 12 Waarom je prima bij Shell kunt tanken als je het
bedrijf haat 125
Voorbij de angst voor hypocrisie
- 13 De fabel van de sterke leider 135
Voorbij de angst van de bange machthebber

III – OM ONS HEEN

14	Winnaars geloven niet in toeval <i>Voorbij de angst voor het onmaakbare</i>	151
15	Dood aan het kapitalisme <i>Voorbij de angst voor een wereld zonder winst</i>	159
16	Bodybag in de Maas <i>Voorbij de angst voor constante dreiging</i>	169
17	Don't be a miracle <i>Voorbij de angst voor een waardeloos bestaan</i>	181
18	Het beste wat ik ooit heb gevoeld <i>Voorbij de angst voor de dood</i>	189
	Tot slot	199
	Dankwoord	201
	Verantwoording	203

Inleiding

Ha! Fijn dat je dit boek, *Goede moed*, hebt opengeslagen – we hebben namelijk een hoop te bespreken.

De afgelopen tien jaar ben ik als programmamaker en journalist bezig geweest met vragen over hoe wij ons tot elkaar verhouden. Zo maakte ik *Pak de Macht* en maak ik nog steeds *BOOS*, twee programma's die gaan over onrecht, sociale kwesties en scheve machtsverhoudingen. Daarvoor hebben mijn collega's en ik de afgelopen jaren continu onderzoek gedaan naar waar het knelt in ons land. We kijken naar welke problemen er zijn en wie daaronder lijdt, en dat schetst een heel helder beeld van waar het wringt in onze samenleving. Maar de eerlijkheid gebiedt me ook toe te geven dat het maken van *BOOS* soms voelt als dweilen met de kraan open.

Voor elk opgelost probleem of scherp gestelde vraag ontstaat een nieuw probleem en ook weer een nieuw vraagstuk. Als we op maandag iets aankaarten over een systeem dat ongelijkheid in de hand werkt, horen we op dinsdag een politicus roepen dat mensen zich niet zo aan moeten stellen. Als we op woensdag iets maken over racisme of vrouwenrechten, wordt dat op donderdag soms gerust tenietgedaan als te woke. En als we

op vrijdag aankaarten dat de markt soms meer sloopt dan heelt, blijkt er in de tussentijd weer iemand schathemelrijk te zijn geworden over de rug van een hoop anderen. En elke maandag erna weer opnieuw.

En nou weet ik heus wel dat ons werk, en dat van collega-journalisten en programmamakers, niet zinloos is. Er zijn echt situaties geweest waarin we bijvoorbeeld met ons *BOOS* team wel eens een stop op de kraan konden zetten: een zaak als het Kinderpardon in 2018 bijvoorbeeld, of onze uitzending over *The Voice of Holland*. Dat zijn uitzendingen die morrelden aan politieke koersen of sociale constructen zoals seksisme, en dat deed meer dan alleen dweilen. Maar doorgaans stonden en staan we toch vrijwel iedere week weer – met plezier en volle inzet, begrijp me niet verkeerd – ergens verontwaardigd aan de deur te rammelen: Hallo! Jij daar! Er is weer iemand gedupeerd door slecht beleid of sociale scheefgroei! Regel dit eens! Luister daar eens naar! Soms gebeurt er dan iets, soms niet.

En dat zette me aan het denken: hoe kan het nou dat we jarenlang, week in week uit, tegen dezelfde problemen aanlopen? En met ons vele andere journalisten, maar ook hulpverleners, activisten en natuurlijk burgers?

Mede daarom heb ik nog eens met een kritisch oog naar mezelf, naar mijn werk en naar de samenleving gekeken. Wat komen we nou telkens tegen op de plekken waar het wringt? Wat mij dan opvalt: de grote rol die angst speelt in veel van de maatschappelijke problemen die we kennen.

Ga maar na. Invloedrijke figuren zoals politici en opiniemakers (columnisten of mediamakers bijvoorbeeld), die ons voortdurend bang maken voor elkaar en de wereld, vormen mede onze blik op onszelf en onze omgeving. Net als de grotere donderwolken die boven ons bestaan hangen en ons angstig kunnen maken: een pandemie, een klimaatramp of een oorlog.

Maar voor dit boek put ik niet alleen uit de zaken die ik als onderzoeks-journalist onder ogen kreeg. Ik heb bijvoorbeeld ook veel opgestoken

van gesprekken met deelnemers aan programma's als *Over Mijn Lijk*; mensen die me van alles hebben geleerd over de zin en onzin van ons bestaan. Waar ben je bang voor als je op het punt staat te sterven? En waar haal je juist kracht uit?

Angst komt in allerlei gedaantes: soms voelen we angst fysiek, in de vorm van paniek bijvoorbeeld. Dan weer bedenken we doemscenario's waar we in verdwijnen. Angst kan zich ook openbaren als een gevoel van weerstand of wantrouwen. En of die angst nou terecht is of niet; het gevoel is echt, weet ik toevallig. Zo heb ik meermaals geworsteld met depressie en kampte ik ook een paar jaar lang met een angststoornis. En dat was bijzonder onprettig, maar óók erg leerzaam. (Dat geldt trouwens eveneens voor de portie bedreigingen en stressvolle werksituaties waar ik geregeld in terechtkom en -kwam; ook die ervaringen neem ik mee in dit boek.)

In *Filosofie Magazine* zei filosoof en psychiater Damiaan Denys eens: 'Angst bestaat alleen maar dankzij fantasie. Zonder verbeelding is er geen angst.' En laten wij mensen er nou net een handje van hebben om ons steeds maar een worstcasescenario voor te stellen én daarnaar te handelen. Maar dat kán ook anders. Dus laten we onze verbeelding eens omgekeerd aan het werk zetten, en deze vraag proberen te beantwoorden:

Als we ervoor zorgen dat angst een minder grote rol speelt in ons leven, welke ruimte levert dat dan op?

Hopelijk plant dit boek hier en daar een optimistisch zaadje waaruit nieuwe gedachten en ideeën kunnen ontkiemen; gedachten en ideeën waarbinnen angst niet de baas is, gedachten die meer hoop dan vrees bieden.

Het is, kortom, tijd voor een minder bang bestaan. Laten we eens vaker denken aan het góede scenario. Daar gaan we.

I
JIJ EN IK

Over die keer dat John de Mol langskwam

Voorbij de angst voor falen

‘Ik kom eraan, moment.’ Woensdag 19 januari 2022, tien over elf ’s avonds. We lopen de lift uit, en de andere leden van de crew lopen rechtdoor om plaats te nemen op een redactie naast die van ons; die van *Kinderen voor Kinderen*. Daar is ’s avonds de achtergrond in het shot net iets mooier dan op onze redactie. Ikzelf schiet naar rechts, het toilet in. Wankel rits ik mijn broek open en probeer te plassen. Lukt niet. Laat maar dan, broek weer dicht. Prima. Ik loop naar de spiegel, zet mijn handen op de wasbak en hang even naar voren. Godverdomme, hé.

Vanavond is er geen ruimte voor fouten. Het moet goed zijn. Inhoud, toon en scherpte. Vooral dat laatste: luister aandachtig naar wat hij zegt, volg op met een vraagteken. Geen uitroeptekens, laat hem het werk doen. Ik hoor de stem van Manon Blaas, toenmalig eindredacteur van *Zembla*, echoën in mijn hoofd. ‘Blijf kalm, wees waarachtig.’ Het gaat om de balans. Hij moet zich vrij voelen om te praten, ik moet de ruimte nemen om te vragen. Scherpte, balans. Scherpte. Balans. Klinkt goed, maar na drie weken onafgebroken zestien uur per dag werken, slecht eten en maximaal vijf uur slapen per etmaal voelen deze woorden ook een beetje als holle frasen.

Voor ons programma *BOOS* is het tot dusver een absurde week. We hebben nog geen minuut beeld uitgezonden en toch woedt er al een mediatornado door ons land. Dat zit zo: precies een week geleden, woensdag 12 januari, stuurden we vanaf de redactie een lijst met negen ferme vragen naar RTL, Talpa, 1-TV, Marco Borsato, Ali B en Jeroen Rietbergen. Ons zijn verhalen ter ore gekomen over vermeend seksueel grensoverschrijdend gedrag en machtsmisbruik rondom de talentenshow *The Voice Of Holland*, en wij willen van deze partijen graag weten hoe dat zit. Onze uitzending staat acht dagen na deze mail gepland, op donderdag 20 januari. Eigenlijk zouden we pas ergens halverwege februari uitzenden, maar we hebben de uitzending noodgedwongen naar voren moeten halen. We ontvingen namelijk een tip over het mogelijk vroegtijdig uitlekken van een van de aangiftes tegen Ali B. De vrouw die die aangifte deed zal haar verhaal bij ons in de uitzending doen, dat stond al gepland. We willen voorkomen dat er gespeculeerd gaat worden over de inhoud of motieven van de aangifte, en op deze manier proberen enige controle over het verhaal te houden, ook in het belang van de vrouw in kwestie. Dus: we hebben de uitzenddatum vervroegd, om wederhoor gevraagd en de partijen allemaal een keurige vijf dagen gegeven om te reageren. Dag en nacht werken we door om onze eigen strakke planning bij te benen in de montage. De eerste twee dagen na onze mail gebeurt er vrijwel niks. Alleen de advocaat van Borsato mailt stoïcijns terug dat ze nergens op kunnen reageren vanwege de strafrechtelijke onderzoeken waarin hun cliënt verwikkeld is. Een van deze onderzoeken gaat over vermeend seksueel misbruik. Dat dit onderzoek loopt is op dat moment al weken publiekelijk bekend. Maar dan, op zaterdagochtend 15 januari 2022, wordt de stilte doorbroken en kantelt de situatie.

Wij, de makers van *BOOS* worden die zaterdag wakker met een mail. Jeroen Rietbergen, bandleider bij *The Voice*, partner van Linda de

Mol en zwager van John de Mol, schrijft ons dat er wat hem betreft inderdaad sprake is geweest van grensoverschrijdend gedrag bij *The Voice*. Daarvoor is hij op het matje geroepen door zijn werkgever, laat hij weten. Hij biedt zijn excuses aan, zegt dat hij zich schaamt en meldt ons dat hij per direct zal stoppen als bandleider bij *The Voice*. Ik lees die mail in mijn onderbroek op de rand van mijn bed. Wat gebeurt hier? Geeft hij nou toe? Verbaasd staar ik naar het scherm van mijn telefoon. Vaak is een reactie op dergelijke aantijgingen iets als ‘Ik herken mij hier niet in’, of een juridisch schrijven – iets wat we van andere hoofdrolspelers in de affaire inderdaad nog terug zullen krijgen. Maar Rietbergen slaat de tegengestelde route in. Ik kan het haast niet geloven. Ik bel Marije, onze eindredacteur; zij is net zo verbaasd. We blijven tegen elkaar herhalen hoe onverwacht dit is. Daarna bel ik Emma, een van onze redacteurs. Zij zit in Mexico, vanwege vakantie. ‘Em,’ zeg ik als ik haar eindelijk te pakken krijg. ‘Misschien dat je beter het vliegtuig terug kunt nemen.’ Want ja, dat wordt nog wat deze week. Donderdag uitzending, deze reactie gaat mee in de montage. Straks zullen we overleggen over hoe we dat precies gaan doen, maar feit is dat de bekentenis van Rietbergen het verhaal van de vrouwen uit onze uitzending van extra fundament voorziet. Even energiek als verward spring ik uit bed, ik wil de rest van onze redactie bellen: Rietbergen geeft toe.

Meteen na de mail van Rietbergen volgt een pushmelding van de NOS. ‘RTL legt *The Voice* stil na beschuldigingen seksueel grensoverschrijdend gedrag.’ Ik staar naar mijn beeldscherm, en lees het met ingehouden adem nog een keer. Charlotte, een andere redacteur, stuurt een screenshot in de appgroep. We hebben mail van RTL en I-TV. Ze schorten inderdaad *The Voice* op, zijn zich kapotgeschrokken. Ik schud mijn hoofd. Holy shit. Door mijn lijf trekt een rush van ongeloof en spanning. We hebben hier maanden werk in zitten, en we zullen

in onze komende uitzending serieus nieuws brengen met mogelijk serieuze gevolgen. De druk door de vervroegde deadline lag al hoog, maar dit verandert alles voor komende week; het voelt alsof er in het maakproces opeens miljoenen mensen over onze schouders meekijken. Rietbergen geeft toe, RTL trekt de stekker uit *The Voice*. Hoe gaan we hier als programma mee om?

De dagen daarop zijn turbulent. RTL schrapt ook *The Voice Kids* en *The Voice Senior*. Anouk stapt op als coach, heeft het over ‘een corrupte bende’. Het *NOS Journaal* opent met het nieuws over het stoppen van de talentenshow. Talkshows, showbizzprogramma’s en juicekanalen praten over weinig anders, landelijke kranten koppen op de voorpagina met het nieuws. Ondertussen beginnen vermeende slachtoffers mondjesmaat hun verhaal te doen in de pers. Onze mailbox loopt ook langzaam weer vol: nu een deel van ons verhaal al op straat ligt, en mensen zien dat wangedrag consequenties kan hebben, durven er toch meer vrouwen met ons te praten. Erg waardevol. En dit betekent dus ook: extra draaidagen, extra bronnen checken, extra getuigen opsporen. Maar: nul extra tijd. Over vier dagen zenden we uit. Het nieuws bereikt het buitenland, tot CNN aan toe. ‘Hilversum’ houdt de adem in voor het ‘grootste tv-schandaal sinds jaren 60’, kopt het *AD*. ‘Een soort WK-finale,’ lees ik op social media. Maar dan wel over vermeende intimidatie en verkrachting, denk ik er met een onbehaaglijk gevoel achteraan.

Ons programma is alleen te zien op YouTube. ‘Waarom zenden we dit niet gewoon op tv uit?’ horen we collega’s bij de NPO zeggen. Achter de schermen is er gebakkelei, net als op Twitter. Gaan we dit echt alleen uitzenden op internet? Schande. Verder duurt het volgens mediakenners maar lang, dat wachten op die uitzending. Té lang. Waarom zendt *BOOS* niet eerder uit? Het is toch YouTube? Dit kunnen jullie niet maken; overal wordt gespeculeerd wie de daders zijn! Neem

jullie verantwoordelijkheid! Slecht voor slachtoffers! En ook voor juryleden! Dat gespeculeer kunnen jullie wegnemen met die uitzending! Alleen: we hebben nog geen uitzending. Er blijven zich steeds nieuwe vermeende slachtoffers bij ons melden, er moet gebeld, gecheckt, geschreven, gefilmd en gemonteerd worden. En het wederhoor moet ook nog mee de montage in.

De uitzending blijft staan op donderdag, 16.00 uur. Op YouTube. Over drie dagen. De wachtrij van nieuwsgierigen groeit, het nieuws blijft zich ophopen. Gemiste reclame-inkomsten voor RTL nu al 20 miljoen, lezen we. De fusie tussen Talpa en RTL, staat die hierdoor op losse schroeven? En wie wisten hier eigenlijk van? Ali B zou zich van geen kwaad bewust zijn, lezen we in zijn wederhoor. Maar een eerste aangifte van verkrachting is al gedaan, en er volgt een tweede. En Johnny de Mol huilt op televisie in zijn talkshow. Maar het verhaal moet dus nog komen: tot nu toe weet niemand buiten onze redactie meer dan dat Jeroen Rietbergen spijt heeft van die keer waarover hij een klacht kreeg, én dat *The Voice* niet meer op televisie zal verschijnen. De informatie over Ali B, Marco Borsato en regisseur Martijn N. moet nog bekend worden.

Bij ons *BOOS*-team zijn intussen twee mensen van de persafdeling, een hoofdproducent, een creative director en drie mensen van de juridische afdeling van BNNVARA aangesloten. Hun boodschap is logisch en helder: maak geen fouten. Geen. Fouten. Nul. Dat kunnen we ons juridisch niet permitteren, en vooral: we hebben een journalistieke naam hoog te houden. Als programma, als omroep. Inmiddels hebben bijna vijftig vrouwen hun verhaal bij ons gedaan. We willen hun verhalen zorgvuldig brengen, én we willen de anonimiteit van deze vrouwen garanderen omwille van hun veiligheid. Geen fouten. Dit verhaal verdient een perfecte montage. *Geen fouten*. We moeten zorgvuldig manoeuvreren in de media. *Geen fouten*. Iedereen kijkt mee. *Geen fouten*. Niet eten.

Geen fouten. Niet slapen. *Geen fouten.* Twee dagen nog. Geen fouten. Echt geen fouten.

Inmiddels is het woensdagavond, en ik sta dus voor die spiegel in het pand van BNNVARA. Een uur eerder zijn John de Mol en Paul Römer van Talpa via de achteringang ons kantoor op het Mediapark binnengekomen. Paul heeft een notitieblok meegebracht, John een degelijke dosis zelfvertrouwen. Eerder heb ik Paul gebeld. ‘Het wordt kwart over tien, anders is de export van de uitzending er nog niet, dus dan hebben we niks om te laten zien. Tien uur mag ook, maar dan moeten jullie even wachten. Kan me voorstellen dat dat vervele–’ Een zucht. Niet van ergernis, wel van wéér een boodschap aan John door moeten geven. ‘Ik overleg met John, maar komt goed.’ Het is niet de eerste conversatie tussen Römer en mij die week, of eigenlijk dat etmaal. De avond ervoor stuurde hij mij uit het niets een appje. Of ik hem even kon bellen. ‘*On of off the record?*’ stuurde ik terug. ‘Maakt niet uit.’ Mooi, het werd *on*. We deden niks off the record, hadden we besloten. Ook niet met bijvoorbeeld Linda de Mol, die eerder die week vroeg of we off the record even konden bellen over het nieuws over haar partner. Dat weigerde ik, want ik vond het journalistiek gezien niet zuiver. Een best lastig appje om te sturen, ik kende Linda van wat gelegenheden en we konden het altijd goed vinden. Maar goed, Paul bellen we dus on the record. ‘Met Paul.’ ‘Paul, je spreekt met Tim.’ Paul fungeert als boodschapper van John, die ons wil melden dat hij zijn weerwoord wil komen geven. Op camera. Er zijn wat eisen, die schuiven wij opzij, en we komen tot een journalistiek verantwoord akkoord naar onze zin: John mag de uitzending komen bekijken en direct aansluitend doet hij exclusief bij ons een interview. Wij bepalen wat we uitzenden, en John en Paul gaan akkoord met een embargo: tot donderdag 16.00 uur hebben zij het publiekelijk niet over wat ze in onze uitzending gezien hebben, en melden zij ook nergens dat De Mol

in onze uitzending zit. Dat embargo is belangrijk voor ons, want zo weten we zeker dat er gekeken wordt voor de vermeende slachtoffers, en niet voor John de Mol.

Appconversatie met Paul Römer over het tijdstip waarop John de Mol de uitzending bij ons zou komen bekijken. Dat kon volgens Römer niet te vroeg, waardoor we mogelijk in tijdnood kwamen.

Maar de komst van De Mol betekent dus ook dat de uitzending klaar moet zijn op woensdagavond in plaats van donderdagmiddag, want John moet deze kunnen zien. Vraag ons niet hoe, maar op wat schoonheidsfoutjes na – die we later die nacht zullen verhelpen – is het ons gelukt. En dus hebben we net in de kelder van BNNVARA de uitzending gekeken, zij aan zij met een wit weggetrokken Römer en een aandachtig kijkende De Mol. Daarna hebben we de lift naar de vierde verdieping genomen, om een interview met De Mol te draaien over onze bevindingen. En ben ik dus even rechts afgeslagen, het toilet in.

Goed. Geen fouten. Alles tolt. Ik sta stijf van de adrenaline, maar ben ook moe. Als ik dit interview verpest, gaat het ten koste van de aandacht voor de vrouwen die na al die jaren eindelijk durven

te praten. Dit verkeerd doen helpt ons onderzoek om zeep. Dit verkeerd doen gaat me mijn carrière kosten. Dit verkeerd doen maakt mij een verliezer. En de vrouwen nog veel meer. ‘WK-finale.’ *Geen fouten.* Ik staar naar mijn onuitgeslapen en rooddoorlopen ogen in de spiegel, en schud mezelf wakker. Ben ik zenuwachtig? Nee. Ben ik bang? Ja. Teringbang. Waarvoor? Dat ik het niet goed doe? Ja. Dat ik het verhaal van de vrouwen vernachel? Ja. Ik merk dat ik wegzak in een drijfzand van rampscenario’s. Het zal de stress en vermoeidheid zijn, maar ik zak. Ik heb met kogelwerende vesten om en machinegeweren in mijn rug in jungles gestaan. Klappen gekregen. Handen vastgehouden van mensen die gingen sterven. Kom op nou. Als ik toen niet bang was, hoef ik dat nu ook niet te zijn. Ik weet wat ik moet doen. Ik weet ook dat ik kan wat ik moet doen, ik ben hierop getraind. Week in week uit doe ik dit soort interviews. Alleen vandaag heet-ie John de Mol. Nou en? Ik weet wat ik van hem wil weten.

Ik kan dit mezelf allemaal voorhouden, maar het helpt me geen zier. Ik besluit het over een andere boeg te gooien. Want hier op die wc, vlak naast de redactie van *Kinderen voor Kinderen*, sta ik te verdrinken in faalangst. Om het maar plat te zeggen: ik ben *shit-scared*.

Misschien ben je bekend met faalangst. Een hardnekkige angst, een vergif dat potentie blokkeert – of het nou gaat om een interview, een wedstrijd, een presentatie, een date of iets anders waarbij je zou kunnen falen. Goeie kans dat je wel eens denkt of hebt gedacht: ‘Dit gaat niet goed komen.’ Ik ken het in ieder geval wel, en moet dan regelmatig denken aan een tekst uit de Bijbel: ‘Behandel anderen zoals je door hen behandeld wilt worden.’ Mattheüs 7:12. Het wordt ook wel de ‘Gulden Regel’ genoemd, een gebod dat stevig verankerd is in onze alledaagse normen en waarden. Deze leefregel is heel nobel, maar heeft het ook in zich om voorbij jezelf te redeneren; als je altijd maar uitgaat